

Politiek in Nederland

Dit werkboek is van _____

Klas _____

Beste leerling,

Dit is jouw werkboek “Politiek in Nederland”. Over een paar jaar mag jij ook stemmen en dan moet je natuurlijk wel verstand hebben van politiek. Samen met je klasgenoten, krijg je daarom lessen in democratie. Je doet dit door middel van de informatie in de wikiwijslessen in de Elo en de opdrachten in dit werkboek.

Je leert in dit project:

- Wat een democratie is en hoe onze democratie is ontstaan.
- Wie de baas is in Nederland en wie er in onze regering zitten.
- Wat verkiezingen zijn en hoe stemmen werkt.
- Hoe wij in Nederland afspraken maken en vastleggen.

Probeer de vragen in dit werkboek zelf te beantwoorden na het kijken van de filmpjes. Weet je het antwoord niet, kijk dan op www.derdekamer.nl. Hier vind je alle informatie die je nodig hebt.

Veel succes!!

Dit project hoort bij de lessenserie Politiek in Nederland van de CSV en is tot stand gekomen met behulp van het handboek Derde Kamer der Staten-Generaal, een initiatief van de Eerste Kamer en de Tweede Kamer, in samenwerking met ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat in Den Haag. www.redactie@derdekamer.nl

Fotografie: Hans Kouwenhoven en Koos Breukel.

Inhoudsopgave

Beste leerling,	1
Les 1: De derde dinsdag.	3
1.1. De derde dinsdag in september.....	5
1.2. De troonrede en Miljoenennota:.....	6
Les 2. Wie is de baas in Nederland?	9
2.1. Hoe werkt de politiek in Nederland?.....	10
2.2. De Tweede Kamer	10
Les 3: Verkiezingen en stemmen.	13
3.1. Eerlijke verkiezingen.	14
3.2. Het vormen van de regering.....	16
Les 4. Democratie en de grondwet.	17
4.1. Het ontstaan van onze Democratie.....	18
4.2. De Grondwet.....	21

Les 1: De derde dinsdag.

Koning Willem-Alexander

Derde dinsdag in september

De derde dinsdag in september is de start van het politieke jaar. Op deze dag worden alle plannen van de regering voor het komende jaar verteld. Ze gaan over het milieu, het onderwijs, criminaliteit, gezondheidszorg en andere dingen die in Nederland geregeld moeten worden. Al deze plannen staan in de troonrede.

De troonrede wordt voorgelezen aan de Staten-Generaal, in de Ridderzaal.

1.1. De derde dinsdag in september.

! Vergeet niet de website te gebruiken als je iets niet weet. www.derdekamer.nl

1. Hoe wordt de derde dinsdag in september meestal genoemd?

2. Wat zijn de eerste woorden die koning Willem-Alexander uitspreekt in de Ridderzaal op Prinsjesdag?

4. Hoeveel Kamerleden zitten er maximaal in de Ridderzaal?

De mensen die naar de troonrede komen zijn allemaal feestelijk gekleed. Vooral de vrouwen maken er een sport van om een zo mooi mogelijke hoed op te zetten. Tijd om een kaart te kiezen? Kies kaart 1 om een mooie hoed te ontwerpen.

1.2. De troonrede en Miljoenennota:

Troonrede

Alle ministers schrijven de plannen van hun eigen ministerie voor het komende jaar op. De minister-president voegt alle plannen samen tot een geheel in de troonrede.

Om de plannen uit te voeren is geld nodig. De ministers hebben in de Miljoenennota opgeschreven hoeveel geld ze daarvoor nodig denken te hebben. Om uit te zoeken of dat allemaal betaald kan worden, maakt de minister van Financiën de rijksbegroting. Daarin staat hoeveel geld het rijk binnenkrijgt en hoeveel er uitgegeven kan worden aan die plannen.

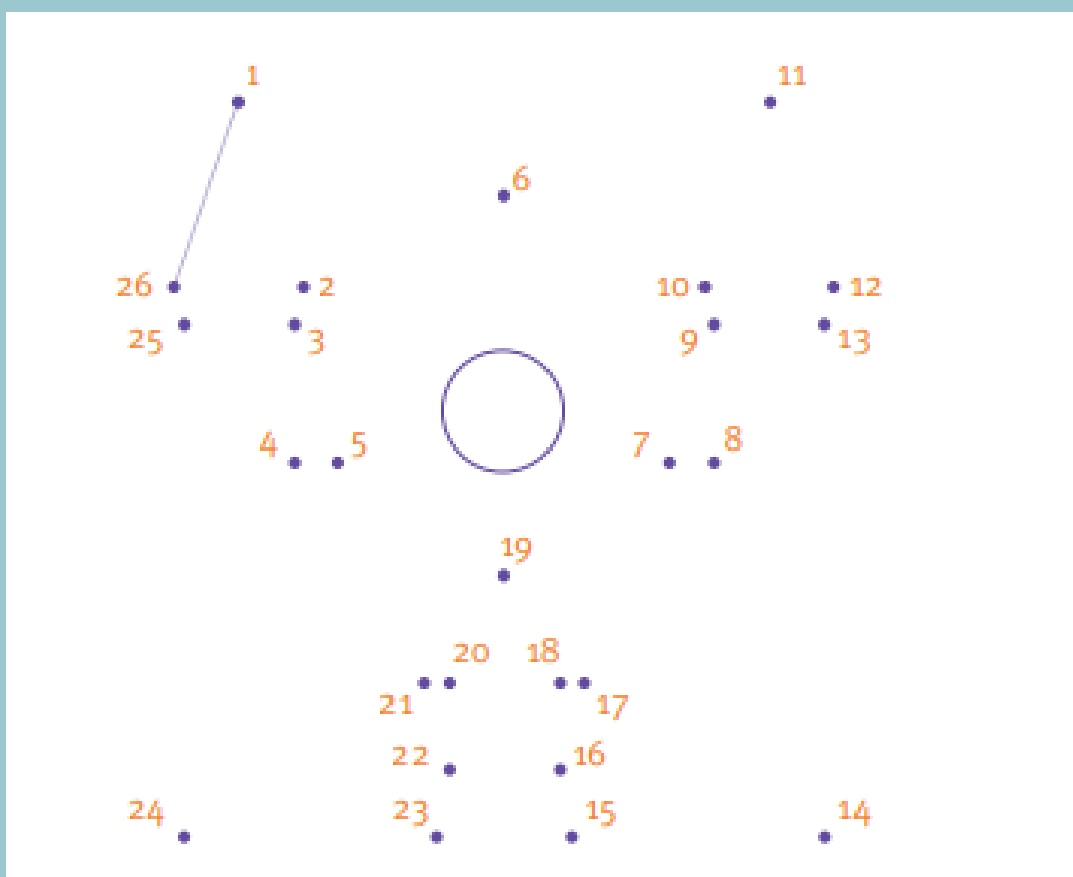

5. De troonrede wordt voorgelezen door de koning. De koning komt hiervoor speciaal naar Den Haag, naar het Binnenhof. Waarom heet het de troonrede?

6. Om de plannen uit te voeren, is geld nodig. De ministers hebben in de Miljoenennota opgeschreven hoeveel geld ze denken nodig te hebben voor hun plannen. Waarom heet het de Miljoenennota, denk je?

7. Wie schrijft de Miljoenennota?

8. Teken van punt tot punt. Wat staat er op de tekening? _____

9. Bekijk de interactieve plattegrond van het Binnenhof op www.derdekamer.nl/binnenhof/ .

Hoe heten de gebouwen bij de nummers op de foto?

1.

2.

3.

Les 2. Wie is de baas in Nederland?

Wie is de baas?

2.1. Hoe werkt de politiek in Nederland?

Democratie betekent letterlijk in het Latijns “ het volk (demos) heerst (kratein). Dit betekent dat het volk beslist. Maar als alle 17 miljoen inwoners van Nederland dat zouden doen, wordt het een bende. Daarom kiezen we een aantal mensen die namens het Nederlandse volk besluiten mogen nemen. Nederlanders gaan naar de stembus om Kamerleden, volksvertegenwoordigers, te kiezen. Eén keer in de vier jaar kiezen wij de leden van de Tweede Kamer. En één keer in de vier jaar kiezen wij de leden van Provinciale Staten die op hun beurt weer de leden van de Eerste Kamer kiezen. De eerste en tweede kamer samen heten de Staten-Generaal of het Parlement.

De Tweede Kamer en de Eerste Kamer beslissen over wetten in Nederland. Wetten zijn regels voor ons land. De meeste wetten en plannen worden door de regering bedacht. Maar of het plan door kan gaan beslissen de Tweede en Eerste Kamer. Alleen als meer dan de helft van de Tweede Kamerleden en van de Eerste Kamerleden vóór het plan stemt, wordt de wet aangenomen.

2.2. De Tweede Kamer

De volksvertegenwoordigers die in de Eerste Kamer en Tweede Kamer zitten, nemen het op voor de mensen in Nederland. Als de regering iets wil doen waar veel mensen het niet mee eens zijn, dan kunnen de Kamerleden dat tegenhouden. De Kamerleden controleren dus ook de regering. De Kamerleden kunnen ook tegen de regering zeggen: we moeten iets veranderen, want de mensen willen het anders. De regering moet daar dan over na gaan denken. Maar de Tweede Kamerleden kunnen ook zelf met een plan komen. Eigenlijk zijn de Kamerleden de stem van de mensen in Nederland, dus ook van jou.

1. Bekijk op derdekamer.nl/hoe-werkt-de-politiek/de-tweede-kamer/ het filmpje “De Tweede Kamer aan het werk”. Wat zijn de twee belangrijkste taken van de Tweede Kamer?

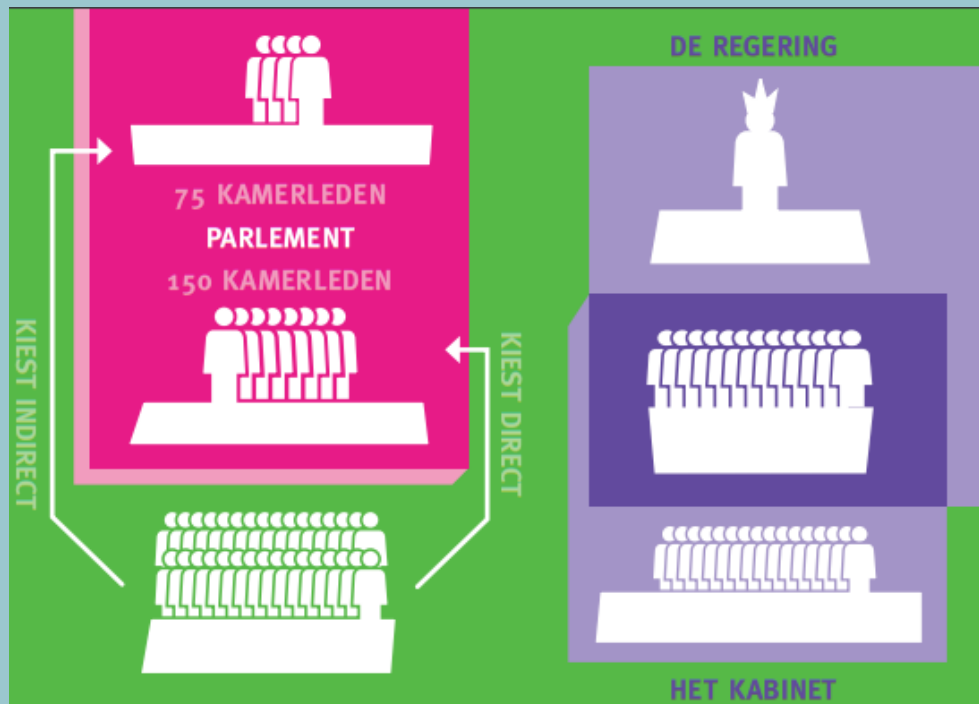
- _____
- _____

2. Bekijk nu op derdekamer.nl/hoewerktdepolitiek/de-eerste-kamer/ het filmpje “Hoe werkt de Eerste Kamer?”

Noem nu 3 verschillen tussen de Eerste en de Tweede kamer.

- _____
- _____
- _____

3. Ga naar www.derdekamer.nl —> klik op spelletjes —> klik op het spel “Hoe werkt politiek”. Doe de puzzel en ontdek hoe de politiek werkt.

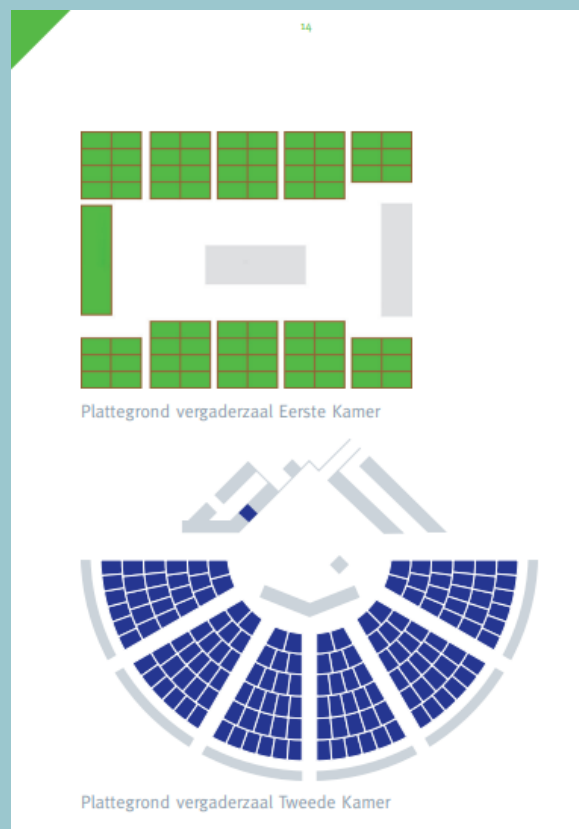

Maak de puzzel op de website en vul daarna de woorden in op de juiste plek in het schema hierboven.

Vul in: Eerste Kamer, koning, Tweede Kamer, ministers, staatssecretarissen, het volk.

4. Ga naar www.derdekamer.nl —> klik op spelletjes —> klik op het spel “verschillen memory”. Doe het spel en ontdek de verschillen tussen de Eerste en Tweede Kamer.

Vind je het moeilijk? Klik dan eerst op “Hoe werkt de politiek?” En klik dan op verschil tussen de Eerste en Tweede kamer.

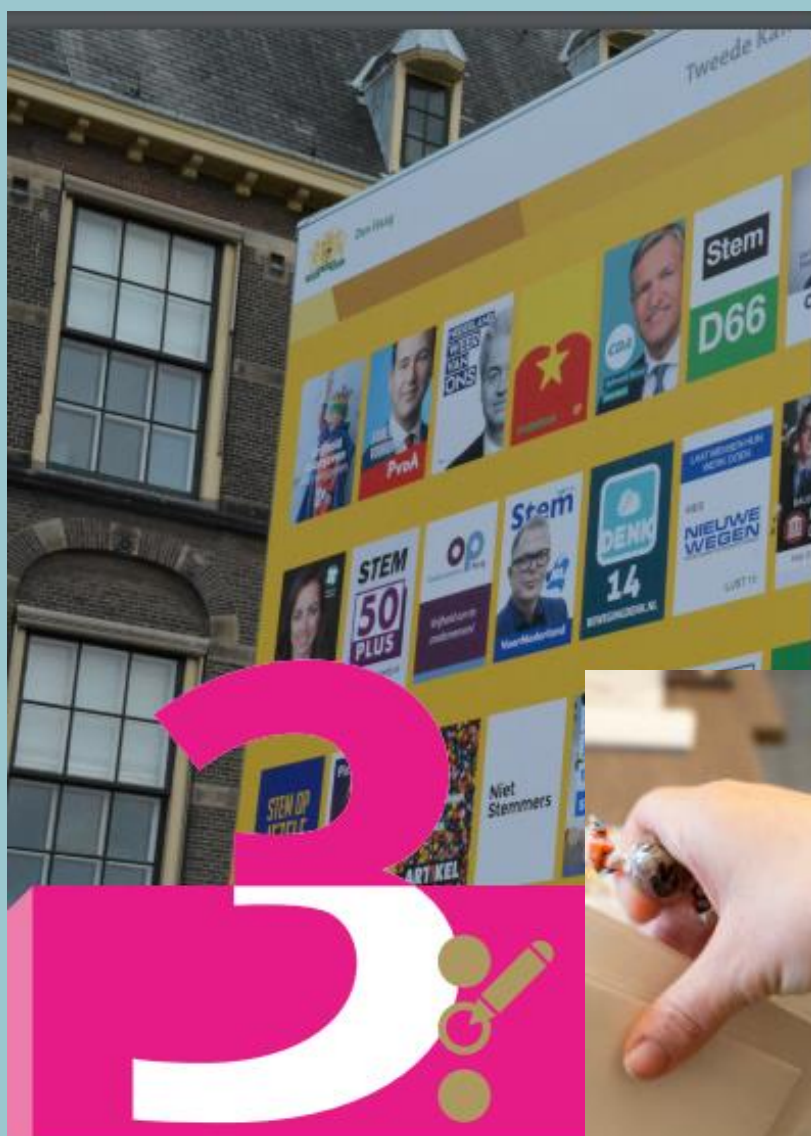
5. Extra opdracht.

Tijd over? Maak deze woordzoeker en zoek de 10 woorden.

S	R	E	T	S	I	N	I	M	P	R	C
S	K	E	I	T	I	L	O	P	A	G	O
V	I	O	G	P	A	C	A	J	R	K	N
I	K	A	M	E	R	S	S	N	T	A	T
T	V	T	R	P	R	K	F	L	I	B	R
A	F	R	A	C	T	I	E	S	J	I	O
D	A	W	L	P	L	A	N	N	E	N	L
D	H	C	I	P	I	J	W	G	N	E	E
I	O	P	A	R	L	E	M	E	N	T	R
E	L	D	Z	P	V	X	U	U	R	R	E
N	B	C	N	T	G	B	V	N	P	W	N

*kabinet
plannen
regering
parlement
fracties
controleren
ministers
partijen
kamers
politiek*

Les 3: Verkiezingen en stemmen.

Stemmen

3.1. Eerlijke verkiezingen.

Één keer in de vier jaar zijn er Tweede Kamerverkiezingen. Alle Nederlanders van 18 jaar of ouder mogen dan gaan stemmen. Dat is altijd een spannende dag, want de mensen in Nederland kiezen dan de nieuwe leden van de Tweede Kamer. Het is belangrijk om goed na te denken op wie je stemt. De mensen die in de Tweede Kamer komen, gaan namelijk namens jou de regering controleren en plannen maken.

1. Stemmen in Nederland is niet verplicht. Vind jij het belangrijk dat mensen gaan stemmen? Waarom?

Om de verkiezingen eerlijk te laten verlopen, staat er in de Grondwet (artikel 53): 'De verkiezingen worden gehouden bij geheime stemmingen.'

2. Wat betekent geheime stemming?

3. Zijn er nog andere zaken waar je op moet letten als je eerlijke verkiezingen wilt hebben?

Kiesrecht

Nederlanders van achttien jaar en ouder hebben **actief** en **passief** kiesrecht. Het **actief** kiesrecht is het recht om te gaan stemmen. Het **passief** kiesrecht is het recht om gekozen te worden. Dan kun je bijvoorbeeld Kamerlid worden. Mannen mogen in Nederland sinds 1917 stemmen. Vrouwen mogen sinds 1919 stemmen. Vroeger was stemmen verplicht. Nu is dat niet meer zo, je mag zelf bepalen of je gaat stemmen of niet als er verkiezingen zijn.

Poster voor vrouwenkiesrecht

4. Vind je 18 jaar een goede leeftijd om te gaan stemmen?

Waarom wel of waarom niet?

3.2. Het vormen van de regering.

Vorming regering

In Nederland heeft er nog nooit één partij een absolute meerderheid gehaald (meer dan de helft van de stemmen). Dus moet er na de verkiezingen onderhandeld worden over welke partijen samen de regering gaan vormen. De partij die de meeste stemmen heeft gekregen, mag als eerste proberen een **coalitie** aan te gaan en een regering te vormen.

Het 'Torentje' is de werkkamer van de minister-president.

5. Wat is een coalitie?

6. Wat is de oppositie?

Hulp nodig? Bekijk het filmpje
Coalitie / Oppositie op www.derdekamer.nl

Les 4. Democratie en de grondwet.

Democratie

Terug in de tijd

Sinds 1815 heeft Nederland een Eerste en een Tweede Kamer. Maar Nederland was in die tijd nog niet zo democratisch als nu. De koning had veel macht. Hij bepaalde wie er in de Eerste Kamer kwamen. De Tweede Kamer werd ook nog niet door het gehele volk gekozen.

1. Wie was de eerste Nederlandse koning?
-

De mensen wilden dat het volk mee mocht beslissen. Een Tweede Kamerlid vond ook dat de koning te veel macht had. Hij stelde voor om de Grondwet flink te veranderen. De koning wilde er eerst niets van weten, maar omdat veel mensen in het land de Grondwet wilden veranderen, moest de koning wel doen wat ze zeiden.

2. In welk jaar kreeg Nederland een Eerste Kamer en een Tweede Kamer?

! Vergeet niet de website te gebruiken als je iets niet weet. www.derdekamer.nl

Grondwet

Met de verandering van de Grondwet in 1848 werd een begin gemaakt met onze democratie. Democratie betekent dat het volk beslist wat er in het land gebeurt en dus eigenlijk de baas is.

Sinds 1848 is er nog veel veranderd voordat Nederland zo democratisch werd als het nu is.

3. Wie bedacht de nieuwe Grondwet?

4. In welk jaar kregen vrouwen stemrecht?

Koning Willem II neemt de nieuwe Grondwet aan.

4.2. De Grondwet

De Grondwet is de basiswet van Nederland. Hier zijn alle andere wetten van afgeleid. In de Grondwet staan de belangrijkste regels voor het bestuur van ons land.

Bijvoorbeeld dat het volk invloed heeft op het bestuur en dat de wetten pas gelden als de volksvertegenwoordiging hiermee ingestemd heeft. Ook staan de grondrechten van de Nederlandse burgers in de Grondwet. Bijvoorbeeld vrijheid van meningsuiting: in Nederland hebben burgers het recht om hun mening te uiten.

1. In artikel 1 van de Grondwet staat: 'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.' 6. Wat betekent artikel 1?

2. Omcirkel de volgende grondrechten in de tekening hieronder:

Kiesrecht, Vrijheid van vergadering en betoging, geheime stemming, Volksvertegenwoordiging, vrijheid van godsdienst, verbod op de doodstraf

